

Η ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΥΣΤΕΡΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΥΓΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Στη διάρκεια του 13^{ου} αι. στη Δυτική Ευρώπη κυριαρχεί η οικονομική ευμάρεια: Η αγροτική παραγωγή αυξήθηκε, το εμπόριο γνώρισε άνθιση, επανεμφανίστηκε το χρήμα ως ανταλλακτικό μέσο, ενώ άρχισαν να αναδεικνύονται, πάλι στις παλιές, και νέες πόλεις, όπως η Φλωρεντία και το Μιλάνο. Ο πληθυσμός αυξήθηκε θεαματικά, σε κάποιες πόλεις μάλιστα διπλασιάστηκε.

Στον κοινωνικό - πολιτικό τομέα, ενισχύθηκε η κεντρική εξουσία, αν και εξακολουθούσε να παραμένει ισχυρή η ανώτερη αριστοκρατία, από την οποία συγκροτούνταν, σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα τα δημοτικά συμβούλια των πόλεων.

Στα αστικά κέντρα τα φεουδαρχικά δικαιώματα περιορίστηκαν, ενώ ενισχύθηκε αντίθετα ο πολιτικός ρόλος της νέας κοινωνικής ομάδας, των εμπόρων, βιοτεχνών και τραπεζιτών, της πρώιμης δηλαδή αστικής τάξης, της δραστηριότητες της οποίας ευνόησαν και οι Σταυροφορίες.

Στα τέλη του 13^{ου} αι και στις αρχές του 14^{ου}, η οικονομία δέχτηκε ισχυρό πλήγμα, τόσο εξαιτίας της ανάπτυξης του εμπορίου σε βάρος της αγροτικής οικονομίας, όσο και εξαιτίας ορισμένων φυσικών καταστροφών(π.χ. πλημμύρες). Η κρίση έπληξε τελικά και το εμπόριο με συνέπεια μια γενικότερη οικονομική κρίση και τη μείωση του πληθυσμού, την οποία ενέτεινε και η επιδημία βουβωνικής πανώλης που έπληξε την Ευρώπη το 14^ο αιώνα. Το σκηνικό της καταστροφής συμπλήρωσε και ο τριακονταετής πόλεμος ανάμεσα στην Αγγλία και τη Γαλλία (1339-1453)

Η γενικότερη κοινωνική εξαθλίωση προκάλεσε εξεγέρσεις των χαμηλότερων πληθυσμιακών στρωμάτων που είχαν ως αποτέλεσμα τη συμμετοχή των συντεχνιών στα δημοτικά συμβούλια των πόλεων και την αύξηση των μισθών των εργαζομένων στις βιοτεχνίες.

Στα αστικά κέντρα τα φεουδαρχικά δικαιώματα περιορίστηκαν, ενώ ενισχύθηκε αντίθετα ο πολιτικός ρόλος της νέας κοινωνικής ομάδας, των εμπόρων, βιοτεχνών και τραπεζιτών, της πρώιμης δηλαδή αστικής τάξης.

Οι βασιλείς της Αγγλίας και της Γαλλίας κυρίως, με τη βοήθεια των αστών προσπάθησαν να υποτάξουν τους φεουδάρχες. Ο βασιλιάς της Γαλλίας πέτυχε να επιβάλει συγκεντρωτική εξουσία, ήρθε μάλιστα σε σύγκρουση και με τον πάπα, τον οποίο ανάγκασε να μετακινηθεί από τη Ρώμη στην Αβινιόν (αιχμαλωσία της Αβινιόν, 1309-1378). Στην Αγγλία όμως οι φεουδάρχες, σε συνεργασία με τον κλήρο και τους αστούς κατόρθωσαν να επιβάλουν σημαντικούς περιορισμούς στη βασιλική εξουσία με τη **Μεγάλη Χάρτα των Ελευθεριών (Magna Charta, 1215)**. Τα επόμενα χρόνια ιδρύθηκε το Αγγλικό Κοινοβούλιο, το οποίο αποτελούσαν ευγενείς και αστοί. Από αυτό προήλθαν αργότερα η Βουλή των Λόρδων και η Βουλή των Αντιπροσώπων, Στη Γερμανία, σε αντίθεση με την Αγγλία και τη Γαλλία, δε μπόρεσε να συγκροτηθεί ενιαίο κράτος, γιατί εκεί οι φεουδάρχες εξακολουθούσαν να παραμένουν ισχυροί.

15^{ος} αι.

Στη Δ. Ευρώπη γεννιέται η **ιδέα του έθνους κράτους**: Δεν υπάρχει βέβαια ακόμα η αντίληψη του νεωτερικού κράτους που κυβερνάται από έναν ισχυρό μονάρχη και επιβάλλει το νόμο στους υπηκόους. Η ιδέα του έθνους –κράτους συνίσταται μάλλον στο αίσθημα των πληθυσμών ομάδων πως ανήκουν σε μια ιδιαίτερη κοινότητα. Το αίσθημα αυτό – η πρώτη δηλαδή μορφή εθνικού αισθήματος – πηγάζει από τη συνειδητοποίηση των δεσμών αλληλεγγύης που απορρέουν από μια κοινή γλώσσα, από οικονομικά συμφέροντα που αντιτίθενται σ' εκείνα άλλων λαών, στην ανάδυση συγκεκριμένων εκκλησιών και στην επιθυμία απαλλαγής από ξένους λαούς.

- Η έννοια της οικουμενικής χριστιανοσύνης που είχαν προσπαθήσει να διατηρήσουν τόσο η βυζαντινή αυτοκρατορία, όσο και η Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία του Γερμανικού Έθνους αποδείχτηκε ανέφικτη: η βυζαντινή αυτοκρατορία κατακτήθηκε από τους οθωμανούς (1453), ενώ μέσα από τους κόλπους της γερμανικής αυτοκρατορίας αναδύονται τα κράτη της Βοημίας, της Ουγγαρίας και της Πολωνίας
- Στη Βόρεια Ευρώπη, τα σκανδιναβικά κράτη δηλώνουν την ταυτότητά τους
- Η Ισπανία αναδεικνύεται σε ισχυρό κράτος υπό την ηγεσία των Φερδινάνδου και Ισαβέλλας
- Η Γαλλία και η Αγγλία, ισχυρές κρατικές οντότητες και οι δυο θα εμπλακούν στον εκατονταετή πόλεμο μεταξύ τους (1337-1453), από τον οποίο και οι δυο μοναρχίες βγαίνουν εξασθενημένες.
- Η Ιταλία μετά από μια σειρά πολέμους και εμφύλιες διαμάχες αποκτά την ανεξαρτησία της από τη Γερμανική Αυτοκρατορία. Το ζωτικό κέντρο μεταφέρεται στο Βορρά, όπου υπάρχουν ισχυρές πόλεις και πριγκιπάτα.

Πνευματική «αφύπνιση»

Ο δυτικοευρωπαίος του 15^{ου} αι. επιχειρεί να απαλλαγεί από την αυθεντία της θρησκείας. Η συλλογικότητα της μεσαιωνικής πίστης υποχωρεί. Η σωτηρία της ψυχής γίνεται υπόθεση ατομική. Το άτομο συνειδητοποιεί ότι μπορεί να διαμορφώσει τον κόσμο που το περιβάλλει. Είναι η εποχή που εξυμνείται το μεγαλείο του ανθρώπινου πνεύματος και ο άνθρωπος επιδιώκει τη σταδιακή χειραφέτησή του, και αναζητεί συνεχώς τρόπους να αλλάξει ή να βελτιώσει το πεπερωμένο του.